

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XXIV. De veritate quartæ Orationis Canonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

CAPVT XXIV.

De veritate quarta orationis Canonis.

RATIO QUARTA illa est, quæ proximè post consecrationem habetur in illis verbis: *Vnde & memores Domine, &c.* & extenditur vsque ad illud: *Memento etiam Domine.* nam ante (*Memento*) ponitur conclusio; *Per Christum Dominum nostrum.*

PRIMA obiectio contra hanc orationem, est Lutheri, qui iterum obiicit verborum, propter illam adiunctorum multiplicationem: *Hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam.*

SED similia verba habentur apud Ambrosium lib. 4. de Sacramentis, cap. 6. & eodem planè spiritu Apostolus scripsit Rom. 12. *Hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationale obsequium.*

SECUNDA obiectio eiusdem Lutheri, & omnium aliorum, qui calūniantur illa verba: *Supra qua propitio, ac sereno & vultu respicere digneris;* dicunt enim nos hinc orare pro Christo, & reconciliare velle Filium Patri. Suspiciantur etiam quidam illorum, hæc verba fuisse olim ante consecrationem, nunc autem ab indocto Canonis collectore posita esse post consecrationem.

SED facilis responsio est; nam in primis habentur ista etiam apud Ambrosium post consecrationem lib. 4. de Sacramentis, cap. 6. Omnes item Græcæ Liturgiæ post verba consecrationis ponunt orationem pro donis preciosis, & sanctificatis; quare non est nouus, sed antiquissimus ritus orandi pro oblatione iam consecrata. Neque hoc est orare pro Christi reconciliatione apud Patrem, sed pro nostra potius infirmitate: etsi enim oblatio consecrata ex parte rei, quæ offertur, & ex parte Christi principalis offerentis, semper Deo placeat; tamen ex parte Ministri, vel populi astantis, qui simul etiam offerunt, potest non placere. Id igitur est, quod petimus, vt Deus benignè respiciat hoc munus vt à nobis offertur. Simile quid certum potest in sacrificiis veterum Hebræorum: illi enim suppliciter postulabant, vt elementer Deus ipsorum sacrificia, ouium, & bouum aspiceret, nec tamen orabant propriè pro ouibus, & bobus; nec mediatores se constituebant inter oues, & Deum, nec reconciliare pecora illa Deo volebant: sed pro se

Gggg s ora-

orabant, & obsequium suum in illis rebus offerendis Deo gratum esse cupiebant.

TERTIA obiectio Lutheri ibidem, vbi reprehendit illud: *Sicut accepta habere dignatus es munera pueri tui iusti Abel, & sacrificium Patriarche nostri Abrahae.* Videtur enim non plus tribuere hoc loco efficaciam ipsi Christo pro nobis immolato, quam irrationali pecori.

RESPONDEO; Habentur ista quoque apud Ambrosium lib. 4. de Sacramentis, cap. 6. Porro comparatio non fit inter sacrificium nostrum, & sacrificium Abelis, & Abraham absolute, sed tantum ratione fidei, & deuotionis offerentium. Id enim optamus, vt det nobis Deus tanta fide, & deuotione sacrificium offerre, quanta Abel, & Abraham obrulerunt; & proinde ex parte Ministri offerentis non minus placeat Deo sacrificium nostrum, quam illorum placuit. Fieri autem comparationem inter sacrificium illorum & nostrum ratione fidei, & deuotionis, non absolute, perspicuum est ex eo, quod sacrificia eorum & bouum absolute, & per se nihil habent, vnde placere eorum cumque placare possint. Quare B. Paulus Hebr. xi. nunciat sacrificium Abelis absolute placuisse, sed propter fidem inquit, plurimam hostiam Abel, quam Cain obtulit. *Moses: Respexit, inquit, Deus ad Abel, & ad munera*

QUARTA obiectio Lutheri, contra id quod sequitur, quod tibi obtulit summus Sacerdos tuus Melchisedech. Mendacij Canonem arguit Lutherus: *Mentuntur, inquit, eo, quod asserunt Melchisedech sacrificasse panem, & vinum*

RESPONDEO; Non habet Canon Missae, Melchisedech sacrificasse panem, & vinum, sed solum sacrificium aliquod obtulisse; quod quidem qui mendacium esse dicit, mendacium facit Spiritum sanctum, qui per os Pauli Hebr. 5. 6. & 7. Melchisedech sacerdotem fuisse testatur; & per eundem Paulum Hebr. 5. & 8. docet, omnem sacerdotem aliquid habere de re, quod offerat. ADDE, quod Melchisedech panem, & vinum sacrificasse, satis à nobis libro superiori, demonstratum est. Adde VLTIMO, quod hanc partem Canonis, vbi Melchisedech summus Sacerdos appellatur, non solum agnoscit Ambrosius lib. 4. cap. 6. de Sacramentis, sed etiam auctor quatuor questionum noui ac veteris Testamenti apud Augustinum contra Iulianum quest. 109. Est autem auctor ille Ambrosij aequalis, vnde colligitur.

QUINTA obiectio eiusdem contra illud: *Iube hac perferri, per manus S. Angeli tui in sublime altare tuum*; absurdum enim videtur, vt sacerdos petat deferri in cœlum, quod ipse paulò post consumpturus est. Nec minus videtur absurdum, vt altare aliquod esse cogitetur in cœlo.

RESPONDEO; Non tam crassè hæc intelligenda sunt, vt existimemus in cœlo altare aliquod corporale, & sensibile erectum esse, atq; ad illud reipsa, & corporaliter Sacramentum corporis Domini manibus Angelorum oportere deferri: altare tamen aliquod, spirituale videlicet, in cœlo esse, vt etiam tabernaculum, thronum, incensum, tubas, coronas, palmas, & alia id genus, nemo negare potest, qui Scripturas negare noluerit. Siquidem Apocal. 6. 8. 9 & 14. sæpe legitur, altare aureum in cœlo coram oculis Dei: Apocal. 4. leguntur in cœlo throni, tubæ, & coronæ: Apocal. 7. leguntur etiam palmæ in manibus Sanctorum: Apocal. 8. legitur thuribulum, & incensum: Apocal. 21. legitur tabernaculum, cuius etiam tabernaculi cœlestis meminit Christus, Luca 16. & Paulus Hebr. 8. & 9. Eiusdem altaris in cœlo positi meminerunt Irenæus lib. 4. cap. 34. & Augustinus in Psalm. 25. in illud: *Lauabo inter innocentes manus meas*. non igitur somnium Catholicorum, sed ipsa diuina Scriptura altare in cœlo constituit.

Porro altare istud cœleste, vel Christum ipsum significat, per quæ ad Deum orationes, & oblationes nostræ ascendunt: vel certè altare dicitur esse in cœlo, quia in cœlo recipiuntur sacrificia, quæ Deo vero immolantur in terris. Deferri autem sacrificia nostra ad Deum per manus Angeli, nihil est aliud, nisi Angelorum intercessione iuuari, & commendari Deo nostrum obsequium, & cultum, quem illi immolando exhibere desideramus. Neque dissimile est, quod legimus Tobia 12. & Apocal. 8. orationes nostras ab Angelis deferri ad Deum: neque enim Angeli voces, & verba nostra corporalia sursum deferunt, sed vota, & desideria nostra intercessione sua Deo commendant. Itaque frustra, & ineptè argumentatur Lutherus, non posse sacrificium deferri in cœlum, cum totum consummatur in terris.

SEXTA obiectio eiusdem contra illud: *Vt quotquot ex hac altaris participatione sumpserimus*: reprehendit enim Lutherus, quod sacerdos loquatur quasi de multis communicantibus, cum solus ipse sit communicaturus.

RESPON-

RESPONDEO; Non loquitur absolute de multis, nec uno: sed orat, ut quotquot sumperint, siue vnus, siue multi, si sint, vtiliter sumant. Sed de hac re supra etiam aliquid dicemus, cum ageremus de Missa priuata.

SEPTIMA obiectio est Georgij Maioris, qui reprehendit illud: *Panem sanctum Vita eterna, & calicem saluam perpetuam*, quæ verba suspicatur adiecta ab aliquo indocto, & superstioso, qui sibi persuaserat, Christum in Missa Deo Patri referri. Id autem probat, quia cum paulò antè in eadem precatur: *Offerimus de tuis donis, ac datis*; quæ sine dubio eleemosynas, quæ à populo offeruntur, referenda sunt: non potuit nisi indoctus aliquis, sermonem de eleemosynarum tantum, continuò transferre ad Christum.

RESPONDEO; Verba quæ adiecta ab aliquo indocto suspicatur Maior, habentur etiam apud Ambrosium lib. 4. de sacramentis, cap. 6. tanquam vsitata, & recepta in tota Ecclesia; & quædam similia habentur etiam in Liturgiis Græcis, Iulij, Basilij, & Chrysostomi, & apud Clementem lib. 8. Constitutionum Apost. cap. 17. Neque malè coherent ista cum *De tuis donis, ac datis*; nam illa possunt referri ad panem & vinum, ex quibus fit Eucharistia, vt sensus sit; Offerimus hostiam puram, panem sanctum, & calicem salutis, quæ creaturis tuis à te datis, & donatis, ex pane scilicet, & vino consecrationem habemus: sic exponit Innocentius lib. 3. de mysteriis Missæ. Possunt etiam referri omnia ad Eucharistiam, siue ad Christum, vt in Eucharistia existens rectissimè enim dicitur Christus, Dei datum, & donum. Christus enim loquitur Isaias, cap. 9. *Filius datus est nobis*. & ipse Christus Ioan. 3. *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum vnigenitum daret*. & ipsum Sacramentum, & sacrificium nobis clarissimum est Dei donum, & datum?

OCTAVA obiectio est Kemnitij, qui fatetur illud: *Vnde memores*, sumptum esse ex veteribus; sed ait apud illos altare sic recitari consueuisse, cum Cyrillus dicat fuisse annuntiationem, & Dionysius vtatur verbo $\mu\eta\mu\epsilon\sigma\iota\varsigma$: in Canone autem Pontificio cautum esse, vt submissa voce legatur.

RESPONDEO; Neq; hæc obiectio vllum in verbis Canonis errorem, aut vitium inesse demonstrat, quod tamè solent aduersario propositum erat; neq; aliquid solidi adfert. Nam illud: *Vnde & memores*, legitur post verba consecrationis scilicet

to, non solum apud Latinos, sed etiam apud Græcos: in Missa enim Basilij notatur secretò id esse dicendum, & ea oratione finita, voce alta pronuntiandum, *Tua ex tuis*. Quod item de mutatione ista vocis in fine orationis, legimus in Missa Chrysofostomi. Porro Cyrillus catech. 5. mystag. vbi Liturgiam explicat, non meminit huius orationis, neq; enim omnia exponit: quare viderit Kemnitius vbi legerit, quod ex Cyrillo citauit. Sed neq; negamus, in Missa annunciari mortem Domini iuxta Apostolum 1. Cor. II. sed vt supra non semel diximus ex Augustino lib. 20. contra Faustù, cap. 18. id non tam verbis, quam oblatione, & participatione corporis Domini faciendum est. Dionysius verò de Eccles hierar. cap. 3. vbi ritum Liturgiæ describit, meminit quidem hymnorù, quibus laudantur Christi opera, sed eos ponit ante verba consecrationis, & etiã in fine, cum aguntur gratiæ Deo post Communionem: proinde non loquitur Dionysius de ista oratione: *Vnde & memores*. Sed licet Kemnitio in Patribus ludere, & ex qualibet voce, quidlibet concludere.

NONA obiectio eiusdem Kemnitij: *Antiquitus*, inquit, *de oblati à populo donis, & datis sumebatur, quod sanctificabatur verbo Christi, & fieret Eucharistia corporis, & sanguinis Domini, & hac sumptio, & sanctificatio dicebatur oblatio. Nunc cum mos ille non seruetur, & verba transferuntur ad representationem sacrificuli.*

RESPONDEO; Et hoc quid facit contra verba Canonis, quæ aduersarius oppugnanda suscepit? & nonne mendacium est aperrissimum, quod verba transferantur à Catholicis ad representationem sacrificuli? omnes enim Catholici verba illa: *Offerimus præclara Maiesitati tue*, de quibus aduersarius loquitur, referunt ad ipsam hostiam puram, & sanctam, consecratam per consecrationem ex Dei donis, & datis, vt verba ipsa Canonis sonant, non ad aliquam representationem. Impertinens autem est, vtrum panis, & vinum, vnde fit Eucharistia, sint à populo data, an à sacerdote oblata: vndeunque enim venerint, Dei dona, & data rectissimè nominantur, & Eucharistiæ materia esse possunt.

DECIMA obiectio eiusdem. Reprehendit illa verba: *Supra qua propitio, ac sereno vultu, &c.* vbi horrendam comparisonem fieri dicit inter Christum, & bruta animalia, quæ ab antiquis immolabantur. Et addit hanc orationem apud Basilium

lium

lium exstare ante consecrationem, vbi comparatio fit fac-
cij Abelis, Noë, Abraham, & aliorum veterum, cum obla-
tionibus panis, & vini, quæ à populo adferuntur: sed imperio
auctoris Canonis, positam esse post consecrationem, & non
esse factum, vt intolerabilem errorem contineat.

RESPONDEO; Quod attinet ad comparationem Christi
cum brutis animalibus, iam antè solutum est argumentum
in 3. obiectione Lutheri. Quod verò ad transpositionem per-
tinet, falsum est hanc orationem esse transpositam; con-
stat enim ex Ambrosio lib. 4. de Sacramentis, cap. 6. eam fuisse post
consecrationem, etiam tempore Basilij; Ambrosius enim
eam legit post consecrationem, æqualis Basilij fuit. Neque
stat, quod apud Basilium alia quædam similis oratio habeatur
ante consecrationem, nam in vtroque loco ea oratio rectè
potest. Vnde in nostro Missali habetur quædam similis
ante consecrationem, vt idem Kemnitius annotauit, in Cal-
secreta Dominicæ septimæ post Pentecosten: & tamen
habetur post consecrationem in loco, de quo nunc agitur.

VNDECIMA obiectio eiusdem, est contra illa verba
hac perferri, &c. Nam INPRIMIS absurdissimum
monstrat Kemnitius, quod petamus Christi corporem
in cœlum ab Angelis deferri, cum Apostolus
dicat Christum iam dudum in cœlum ingressum esse.
DE affirmat, hæc verba debere ante consecrationem legi
preces, & eleemosynas esse referendas. Id probat tem-
næo, qui lib. 4. cap. 34. dicit orationes, & eleemosynas
ad altare, quod est in cœlo; tum ex Augustino, can. Vnde
consecr. dist. 2. tum ex cap. 12. Tob. & cap. 5. Apocal. vbi
dicuntur ab Angelis in cœlum deferri.

RESPONDEO; Fatemur absurdissimè dici Christi
nunc primùm in cœlum ab Angelis corporaliter oportere
ferri: sed nemo Catholicorum ita sentit, aut loquitur.
enim, vt paulò antè explicuimus, docemus oblationem
poris Christi ab Angelis in cœlum deferri, quatenus
sua prece nostrum obsequium Deo commendant: quod
Kemnitius de precibus, & eleemosynis dicere cogit.
ab Angelis in cœlum deferri ex Tobia, Ioanne, & Irenæo
lò antè docebat. Neque enim dicturus est eleemosynas
& corporaliter in cœlum deferri: quid enim pauperibus
mosynæ prodesse, si reipsa deferrentur in cœlum?

modo deferri possunt in cœlum, si à pauperibus consummantur? Non igitur est absurdum, vel, ut ipse loquitur, horredum, sacrificium Eucharistiæ in cœlum ab Angelis deferri, si id spiritualiter, ut par est, intelligatur.

Quod attinet ad ALTERAM partem obiectionis, falsum est hæc verba fuisse olim posita in Canone ante consecrationem. Nam, & Ambrosius ea legit post consecrationem, lib. 4. de Sacramentis, cap. 6. & ita etiam habent Liturgiæ Jacobi, Clementis lib. 8. constit. Basilij, & Chrysostomi, ut planè miranda sit audacia istorum nouatorum, qui ob leuissimas ratiunculas de iis rebus iudicant, quas omninò ignorant. Locus enim Tobie, & Apocalypsis nihil faciunt aduersus sententiam nostram, sed eam potius explicant, & confirmant. Locus Irenæi depravatè adducitur: non enim de eleemosyna, sed de Eucharistia loquitur Irenæus, ut supra ostendimus lib. 1. de sacrificio, cap. 8. & etiamsi de eleemosyna Irenæus loqueretur: quid inde Kemnitius lucraretur? Num quia Irenæus de eleemosyna alicubi scribit, eam in cœleste altare deferri solitam, idè oratio ista Canonis de eleemosyna intelligèda erit, cum eam orationem Irenæus ne nominet quidem?

Quod autem adducitur ex Augustino, ut supra dixi, non est Augustini testimonium, sed rapsodia quædam fragmentorum ex Ambrosio, Paschasio, & aliis: in qua rapsodia non seruatur ordo Liturgiæ. Nam primò ille auctor meminit consecrationis, qua panis vertitur in carnem, & vinum transit in sanguinem: deinde allegat illa verba: *Iube hæc perferri, &c.* tum subiungit illa: *Hanc oblationem benedictam, ratam, &c.* Sicut igitur contendit Kemnitius, illud: *Iube hæc perferri*, fuisse olim ante consecrationem, quia ista verba ponuntur ab auctore illius Canonis ante illa: *Hanc oblationem benedictam, ratam, &c.* ita nos contrà demonstramus, fuisse post consecrationem, quia ponuntur post ipsam consecrationem ab eodem auctore: sed veritas est, non seruari ab illo auctore ordinem Liturgiæ.

Sed illud hoc loco minimè prætereundum est, esse in isto testimonio duo quædam contra Kemnitium. PRIMO exponitur in hoc testimonio illud: *Iube hæc perferri*, de pane consecrato, ut nos existimamus, aut certè de consecrando, ut vult Kemnitius: ergo non de eleemosyna intelligi debet, ut idem Kemnitius contendit; proinde contra se hoc testimonium Kemni-

Kemni-

Kemnitius attulit. SECVNDO in hoc testimonio aperte loquimur, virtute Spiritus sancti ex pane fieri carnem, & vinum transire in sanguinem, quod est contra omnes Lutheranos, qui negant transubstantiationem.

CAPVT XXV.

De veritate quinta orationis Canonis.

QVINTA oratio illa est: *Memento etiam Domine, etc.* in qua fit memoria defunctorum.

PRIMA obiectio Lutheri est, qui hanc orationem secum ipsam pugnare, seque ipsam destruat affirmat. Nam hic oramus pro iis qui dormiunt in somno peccatis, & qui in Christo requiescunt: & tamen eis precamur cum refrigerij, lucis, & pacis. Si dormiunt, ac requiescunt, quid illis refrigerium petimus? si pacem habent, cur pacem illis optamus?

RESPONDEO; Pacem illi quandam, & quietem habent, quia certi, ac securi sunt de premio aeternae felicitatis, & liberi sunt à bello tentationum, & concupiscentiae, & opere malo: sed nondum pacem, & quietem habent conscientis, & à desiderio visionis diuinæ. Nec poterat aptior oratio componi, ut solis iis conueniret, qui in purgatorio. Nam qui sunt in gehenna, ij nullam pacem, & quietem habent: qui sunt in regno, omnem pacem, & quietem possident: soli sunt ij, qui in purgatorio exercentur, qui ita in somno peccatis requiescunt, ut adhuc refrigerio, & pace indigeant.

SECVNDA obiectio, est Kemnitij DVODECIMA, qui dacter affirmat, olim solam memoriam defunctorum solitam, ad imitationem scilicet, & in testimonium, quod illi apud Deum viuunt, teste Dionysio: postea ad illam memoriam accessisse etiam preces pro defunctis: postremo legimus ipsum pro defunctis offerri ceptum; ita nimirum perlatum veterum instituta in superstitiones degenerasse.

RESPONDEO; Multa de hac re supra diximus, cap. 7. etiam ex Tertulliano antiquissimo auctore ostendimus, offerendi pro defunctis, ut non possit non esse mendacium, quod hic scribit Kemnitius, instituta veterum paulatim degenerasse in abusum. Hoc loco solius Dionysij testimonium proferam, ut Kemnitius erubescat, si frontem habet. Dionysius in 1. vs igitur lib. de Eccles. hierar. cap. 7. par. 3. *Accedens...*